

Stärkt kompetens hos polisanställda för att bemöta personer med psykisk ohälsa i ärenden om brott i nära relation

Andra delredovisningen av regeringsuppdrag Ju2022/02417

Informationsklass Öppen

Polismyndigheten i juni 2024

Innehåll

Innehåll	2
Inledning	3
Sammanfattning	5
1 Förstärkning av myndighetsinterna utbildningsinsatser	6
1.1 Behov av utbildning.....	6
1.2 Vidtagna och planerade åtgärder	7
2 Utveckling av arbetsmetoder	9
2.1 Behov av utveckling av arbetsmetoder.....	9
2.2 Vidtagna och planerade åtgärder	10
3 Utveckling av samverkansformer och riskbedömningar.....	13
3.1 Behov av utveckling	13
3.2 Vidtagna och planerade åtgärder	13
4 Övriga insatser	15
4.1 Behov av övriga insatser.....	15
4.2 Kommunikation	15

Inledning

Regeringen har gett Polismyndigheten i uppdrag att utveckla arbetet med att stärka kompetensen hos polisanställda för att bemöta personer med psykisk ohälsa i ärenden om brott i nära relation. Av uppdraget framgår att Polismyndigheten bland annat ska:

- Förstärka de myndighetsinterna utbildningsinsatserna på området. Insatserna ska grunda sig på en behovsanalys och genomförda utbildningsinsatser ska följas upp.
- Utveckla arbetsmetoderna för att bemöta psykisk ohälsa kopplat till brott i nära relation. Särskild vikt ska läggas på bemötande av de brottsutsatta.
- Utveckla samverkansformer och riskbedömningar med relevanta aktörer, såsom hälso- och sjukvården och socialtjänsten.

Vid uppstarten av uppdraget satte styrgruppen för uppdragets genomförande upp sex övergripande målsättningar mot bakgrund av uppdraget samt Polismyndighetens långsiktiga mål¹:

- Personer med psykisk ohälsa ska känna ökad trygghet och rättssäkerhet i kontakten med polisanställda.
- Ingen ska behöva utsättas för mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation som hade kunnat förebyggas.
- Personer med psykisk ohälsa ska bli lotsade till rätt instans för vidare omhändertagande.
- Polisanställda ska ha förmåga att bemöta personer med psykisk ohälsa i ärenden om våld i nära relation för att öka motivationen att medverka genom hela förundersökningen.
- Polisanställda ska känna sig trygga i kontakten med personer med psykisk ohälsa.
- Polisanställda ska upptäcka, förhindra, utreda och lagföra mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation genom intern och extern samverkan.

¹ Polismyndighetens strategiska verksamhetsplan 2020-2024, PM 2023:10.

Bakgrunden till de övergripande målsättningarna utvecklas vidare i avsnitt 2.3 i uppdragets första delredovisning.²

I genomförandet av regeringsuppdraget utgår Polismyndigheten från den definition av psykisk ohälsa som tagits fram av Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen och Sveriges kommuner och regioner. Definitionen av psykisk ohälsa innefattar såväl psykiska besvär som psykiatriska tillstånd.³ I den första delredovisningen redogörs i avsnitt 2.2 närmare för dessa definitioner.

Uppdragets omfattning har därutöver utvidgats från att handla om brott i nära relation till att omfatta våld i nära relation. Övervägandena kring det valet framgår av den första delredovisningen, avsnitt 2.2. Utvidgningen av uppdraget innebär bland annat att åtgärder för att förbättra omhändertagandet av brottsoffer kompletteras med åtgärder för att förbättra omhändertagandet av våldsutsatta personer. Begreppet våldsutsatt används i delredovisningarna för att beteckna både de som har utsatts för våld som inte är brottsligt i straffrättslig mening, såsom psykiskt våld eller ekonomiskt våld, och de som utsatts för brott. Likaså används begreppet våld i nära relation för att beteckna både sådant våld som inte är brottsligt som förekommer i relation samt brott i nära relation. I de sammanhang då endast Polismyndighetens brottsutredande uppdrag åsyftas används begreppet brott i nära relation. Åtgärderna som tagits fram inom ramen för uppdraget har dock en naturlig tyngdpunkt i brottsrubriceringen brott i nära relation och i omhändertagandet av brottsutsatta.

I uppdragets genomförande ska barnrätts- och jämställdhetsperspektiven särskilt beaktas. Hur barnrättsperspektivet beaktats redogörs löpande för under redovisningen av genomförda och pågående åtgärder per deluppdrag. Avseende jämställdhetsperspektivet har följande hänsyn tagits. De övergripande målsättningarna genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv som särskilt kommer till uttryck i uppdragets övergripande målsättning om att ingen ska behöva utsättas för mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation som hade kunnat förebyggas. Den övergripande målsättningen är nära förbunden med det jämställdhetspolitiska delmålet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.⁴ Samtliga övergripande målsättningar innebär även ett förtydligande av Polismyndighetens brottsbekämpande uppdrag inom området våld i nära relation och mäns våld mot kvinnor. Polismyndighetens brottsbekämpande uppdrag innefattar även myndighetens brottsförebyggande arbete.⁵

² Stärkt kompetens hos polisanställda att bemöta personer med psykisk ohälsa i ärenden om våld i nära relation, Polismyndigheten, mars 2023.

³ Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), Begrepp inom området psykisk hälsa, version 2020.

⁴ Skr. 2016/17:10, s. 82.

⁵ Polismyndighetens strategi för det brottsförebyggande arbetet, PM 2022:12, s. 4.

Sammanfattning

Polismyndigheten har den 7 juli 2022 fått i uppdrag att stärka kompetensen hos polisanställda för att bemöta personer med psykisk ohälsa i ärenden om brott i nära relation. Uppdraget ska redovisas i två delredovisningar, den 30 mars 2023 och den 15 juni 2024, samt en slutredovisning den 15 september 2025. Den första delredovisningen har lämnats till Regeringskansliet och innehåller en plan för uppdragets genomförande, inklusive de aktiviteter som myndigheten avser att vidta inom ramen för uppdraget.

I förevarande delredovisning redovisas de åtgärder som pågår och de som är planerade. De särskilda behov som har identifierats inom respektive deluppdrag samt de åtgärder som vidtas redovisas i avsnitt 1, Förstärkning av myndighetsinterna utbildningsinsatser, avsnitt 2, Utveckling av arbetsmetoder och avsnitt 3, Utveckling av samverkansformer och riskbedömningar. Generella behov och åtgärder redovisas i avsnitt 4, Övriga insatser.

De vidtagna och planerade åtgärderna baseras på en behovsanalys som beskrivs närmare i uppdragets första delredovisning, avsnitt 3.3. Underlaget för analysen redovisas i behovsinventeringen, bilaga 1. Syftet med behovsanalysen är att utforma kompetenshöjande insatser och åtgärder på ett sätt som motsvarar verksamhetens behov. Behovsanalysen genomfördes också mot bakgrund av de sex övergripande målsättningar som nämnts ovan.

Analysen har genomförts i samverkan med bland annat Marie Cederschiölds högskola, Myndigheten för delaktighet, Socialstyrelsen och Sveriges kommuner och regioner. Underlag till analysen har även inhämtats från Folkhälsomyndigheten, Jämställdhetsmyndigheten, Nationellt center för kvinnofrid vid Uppsala universitet, Socialstyrelsen, Sveriges kommuner och regioner och Åklagarmyndigheten samt från andra relevanta aktörer.

1 Förstärkning av myndighetsinterna utbildningsinsatser

1.1 Behov av utbildning

Genom behovsanalysen har Polismyndigheten identifierat behov av att höja kunskapen inom ett flera ämnen och kunskapsområden. Det gäller särskilt följande.

- Möjligheter att dela information med stöd av sekretesslagstiftningen.
- Andra myndigheter och organisationers uppdrag och organisation avseende våldsutsatta och våldsutövande personer med psykisk ohälsa.
- Vilket stöd som erbjuds våldsutsatta av andra myndigheter och organisationer.
- Vilket stöd som erbjuds våldsutövare av andra myndigheter och organisationer.
- Bemötande av personer som lider av psykisk ohälsa i förhörssituationer.
- Kopplingen mellan psykisk ohälsa och utövande av våld i nära relation.
- Psykisk ohälsa som följd av utsatthet för våld i nära relation och sexualbrott.
- Skyldigheten för polisanställda att genomföra initiala skyddsbedömningar.
- Kunskap om vilka riskfaktorer som finns för våld i nära relation.
- Vilka funktioner som finns inom Polismyndigheten kopplade till ärenden om våld i nära relation och hur dessa är organiserade regionalt och nationellt.
- Regelverket avseende kontaktförbud.
- Sekundär traumatisering och hur medarbetarens egna psykiska hälsa ska bibehållas vid psykiskt påfrestande arbetsuppgifter.

Flera av de nämnda kunskapsområdena har direkt betydelse för att skapa förutsättningar för lokal samverkan. Det är viktigt att polisanställda förstår den egna myndighetens uppdrag och hur det förhåller sig till andra myndigheters och aktörers uppdrag och arbetsuppgifter. Kunskap om möjligheterna att dela information med andra myndigheter och aktörer är likaså avgörande för förmågan att samverka. Samverkan i ärenden som rör vuxna våldsutsatta är i de fall det finns barn i hushållet även avgörande i barnrättsperspektivet.

Behovet att stärka kunskapen om bemötande av personer med psykisk ohälsa i förhörssituationer gör sig särskilt gällande för våldsutsatta, som ofta

upplever stora psykiska besvär orsakade av just våldsutsattheten. Förhörssituationen är en påfrestande situation för våldsutsatta personer och vikten av ett gott bemötande får stor betydelse.

Behovsanalysen visar också hur utbildningsinsatserna behöver utvecklas. Bland annat kan konstateras att det finns behov av att vidareutveckla redan befintliga kompetenshöjande insatser inom grund- och vidareutbildningar för enskilda funktioner som ofta möter personer i ärenden om våld i nära relation.

Vidare behöver utbildningsinsatser avseende gott bemötande av enskilda introduceras tidigt i grundutbildningarna. Ett gott bemötande bidrar till att bygga medborgarnas förtroende för Polismyndigheten och polisanställda. Bemötandet av enskilda under en brottsutredning kan också vara avgörande för vilken information som kommer fram och kan läggas till grund för utredningen.

I behovsanalysen framgår också vikten av att utbildningsinsatserna når målgrupperna. Utbildningsmaterial behöver till exempel utformas så att det i så hög grad som möjligt kan nyttjas i flera typer av utbildningsinsatser och riktas till olika målgrupper. Särskild vikt läggs vid att polisanställda ska kunna ta del av utbildningsinsatser vid sin ordinarie arbetsplats.

1.2 Vidtagna och planerade åtgärder

Polismyndigheten har inventerat befintliga utbildningar som riktar sig till de aktuella målgrupperna.⁶ Innehållet i dessa har därefter utvärderats utifrån de verksamhetsbehov som framkommit i underlaget till behovsanalysen och de övergripande målsättningarna.

Polismyndigheten har sedan den första delredovisningen utvecklat utbildningsmaterial inom flera områden med särskilt fokus på kunskap som behövs för omhändertagande av målgruppen våldsutsatta. De ämnesområden inom vilka utbildningsmaterial utvecklats avser

⁶ Områdespoliser, regionala samordnare inom utredning och lagföring, regionala samordnare inom brottsförebyggande arbete, handläggare för brottsoffer- och personsäkerhet, utredare på området brott i nära relation, utredare inriktade på barn respektive ungdom, medarbetare i ingripandeverksamheten, medarbetare vid reception, förundersökningsledare, medarbetare vid Polismyndighetens kontaktcenter, medarbetare vid regionledningscentral, kommunpoliser och medarbetare vid regional underrättelseverksamhet, Delredovisning 1, Stärkt kompetens hos polisanställda för att bemöta personer med psykisk ohälsa i ärenden om brott i nära relation, avsnitt 3.3.2.

- vanliga upplevelser och reaktioner hos personer som har utsatts för våld i nära relation
- initiala skyddsbedömningar
- samverkan med och kunskap om andra aktörer med uppdrag på området psykisk ohälsa och våld i nära relation
- samverkan med och kunskap om organisation och funktioner inom Polismyndigheter med uppdrag på området bemötande av personer med psykisk ohälsa i ärenden om våld i nära relation
- kontaktförbud
- forensiska undersökningar
- sekundär traumatisering och omhändertagande av medarbetares egna psykisk hälsa.

Vissa av de konstaterade behoven av att höja kunskapen som återges i avsnitt 1.1. har bedömts vara mer lämpliga att möta genom andra typer av insatser. Då har till exempel stödmaterial, checklistor, metodstöd eller formulär tagits fram.

Utbildningsmaterialet har integrerats i grundutbildningen för brottsutredare som lanserades i februari 2024. Utbildningen för brottsutredare vänder sig till samtliga medarbetare som utreder brott inom alla brottsområden, såväl nyanställda som erfarna utredare. Även medarbetare som har att vidta vissa utredningsåtgärder i sin tjänst eller har en stödfunktion i utredningskedjan kan ta del av kurser i programmet. Innehållet i programmet kan därför delas upp i kortare delar och implementeras i utbildningsinsatser riktade till ett flertal olika funktioner såsom telefonoperatörer vid Polismyndighetens kontaktcenter, regionledningscentralerna och den nationella telefonväxeln. Innehållet kan även anpassas till medarbetare som arbetar i myndighetens receptioner samt till poliser som arbetar i ingripandeverksamheten.

2 Utveckling av arbetsmetoder

2.1 Behov av utveckling av arbetsmetoder

Polismyndigheten ska inom ramen för regeringsuppdraget utveckla arbetsmetoderna för att bemöta psykisk ohälsa kopplat till brott i nära relation. Särskild vikt ska läggas vid bemötande av de brottsutsatta. Behovsanalysen har i detta deluppdrag visat att det är nödvändigt att stärka de befintliga arbetsmetoder som berör ärenden om våld i nära relation med målgruppsanpassat innehåll. De stödmaterial för arbetsmetoder som utarbetas behöver därutöver utformas så att de blir så tillgängliga som möjligt, till exempel i den språkliga utformningen. Särskild uppmärksamhet behöver ägnas åt vilken information medarbetaren har behov av utifrån sin respektive funktion. Exempelvis skiljer sig behoven mellan polisanställda inom ingripandeverksamheten, som möter enskilda personligen och ofta i deras hemmiljö, och telefonoperatörer, vars kontakt med enskilda endast sker per telefon.

Arbetsmetoderna som avser bemötande av personer med psykisk ohälsa i ärenden om våld i nära relation ska stärkas med särskild vikt vid bemötande av våldsutsatta. Behovsanalysen visar att det finns ett behov av att stödja polisanställda särskilt gällande hur våldsutsatta också kan få hjälp från andra myndigheter och övriga aktörer.

I behovsanalysen har det brottsbekämpande och brottsförebyggande perspektivet beaktats särskilt. Det innebär att polisanställdas bemötande vid brottsförebyggande åtgärder som till exempel en skyddsbedömning, hantering av kontaktförbud och förebyggande åtgärder som andra myndigheter kan erbjuda har getts ett särskilt fokus.

Den initiala skyddsbedömningen inverkar på polisanställdas bemötande av våldsutsatta vid hanteringen av ärenden om våld i nära relationer. Skyddsbedömningen innebär att hot och risk för den enskilda individen utvärderas och bedöms för att medarbetare sedan ska kunna avgöra vilka skyddsåtgärder som behöver vidtas. Att kunna uppmärksamma och beakta relevanta riskfaktorer baseras bland annat på vilket bemötande enskilda våldsutsatta får. Det är ur ett bemötandeperspektiv även viktigt att fullständig information om kontaktförbud lämnas till våldsutsatta i samtliga de fall då kontaktförbud kan bli aktuellt.

Kunskap om och förståelse för fenomenen våld i nära relation och psykisk ohälsa är viktiga ur brottsförebyggande och brottsbekämpande perspektiv. Mot denna bakgrund behöver Polismyndigheten utveckla befintliga

arbetsmetoder för att ytterligare kunna stödja polisanställda i att kunna förstå dessa fenomen och sin respektive funktions roll och ansvar i bemötandesituationer.

I övrigt har behovsanalysen visat att det finns behov av kunskapsstöd avseende hur psykisk ohälsa ska beaktas vid förhör samt hur våldsutövare kan få hjälp av andra myndigheter och övriga aktörer att för att kunna upphöra med beteenden. Polisanställda behöver som en del av det brottsförebyggande arbetet kunna förmedla information i detta hänseende till våldsutövare i ärenden om våld i nära relation.

Befintliga arbetsmetoder för utredning av brott i nära relation har tidigare inte implementerats i verksamheten fullt ut.⁷ Arbetsmetoderna har inte heller varit kända av medarbetare och det har varit oklart för verksamheten om arbetsmetoderna är styrande vid brott mot särskilt utsatta brottsoffer. Det finns därför ett särskilt behov av planerade kommunikationsinsatser kopplat till utveckling av arbetsmetoder.

2.2 Vidtagna och planerade åtgärder

Polismyndigheten har ytterligare utvecklat arbetsmetoderna avseende ärenden om brott i nära relation i syfte att stärka polisanställdas bemötande av personer med psykisk ohälsa i sådana ärenden. Stödet har uppdaterats i form av checklistor för utredning vid brott mot särskilt utsatta brottsoffer, och genom uppdatering av metodstödet Utredning av brott i nära relation som har bytt namn till Brott i nära relation.⁸ Checklistorna och metodstödet har utvecklats i syfte att skapa en effektiv brottsutredning, men har även anpassats för att stärka polisanställdas bemötande av personer med psykisk ohälsa i ärenden om våld i nära relation.

Checklistorna finns tillgängliga i olika format och via olika kanaler för att medarbetaren ska kunna ta del av dem i olika arbetssituationer, till exempel vid arbete i yttre tjänst. I metodstödet och checklistorna finns bland annat information om följande områden där behov av att stärka kompetens har uppmärksamrats.

- Att brottsutsatta ska informeras om möjligheten till målsägandebiträde.

⁷ Brott mot särskilt utsatta brottsoffer, Tillsynsrapport 2023:1 s. 30 och 56.

⁸ Checklistor för initiala utredningsåtgärder vid brott mot särskilt utsatta brottsoffer, 2023 och Polismyndigheten och Metodstöd Brott i nära relation, 2023, Nationella operativa avdelningen, Polismyndigheten.

- Att eventuell förekomst av psykisk ohälsa hos förhörspersonen ska uppmärksammas innan förhör genomförs.
- Att en bedömning ska göras av om förhörspersonen har särskilda behov som ska tas hänsyn till vid förhöret.
- Att förhörspersonen ska informeras om syftet med förhöret och att obekväma frågor kan förekomma.
- Att förhörspersonen inte ska skam- eller skuldbeläggas.
- Att information ska lämnas till förhörspersonen om möjligheterna att få stöd efter att förhör avslutats och hur informationen ska lämnas.
- Att brottsutsatt ska informeras om möjligheten till kontaktförbud.

I checklistorna och metodstödet finns praktiskt stöd för genomförande av den initiala skyddsbedömning som alla polisanställda är skyldiga att göra enligt 13 f § förundersökningskungörelsen (1947:948). I stödet för genomförandet av skyddsbedömningar påtalas att förekomsten av uttalanden om suicid och psykisk ohälsa hos våldsutövaren är en omständighet som ska beaktas vid skyddsbedömningen.

Ovan angivet stöd tar särskilt sikte på bemötande av våldutsatta men avser i delar även bemötande av våldsutövare och vittnen. Särskilt stöd för bemötande av barn finns i checklistorna, som också har utvärderats ur ett barnrättsperspektiv.

Riktade kommunikationsinsatser har skett gällande det uppdaterade metodstödet och checklistorna för initiala utredningsåtgärder vid brott mot särskilt utsatta brottsoffer. Kommunikationsinsatserna har bestått av informationsfilmer, publicering av information på det interna nätverket Intrapolis, informationsmöten för chefer på strategisk nivå och informationsmöten för utvalda funktioner i den brottsutredande verksamheten. En samlings sida med stödmaterial för implementering, i form av presentationer och informationsfilmer av metodstödet och checklistorna finns på Intrapolis.

Stödmaterial i form av en informationsbroschyr har tagits fram och innehåller information om vilka myndigheter och övriga aktörer som erbjuder hjälp till personer med psykisk ohälsa i ärenden om våld i nära relation. Stöd materialet är särskilt anpassat till ingripandeverksamheten men är tillämpligt för alla funktioner som möter personer i ärenden om våld i nära relation.

I Polismyndighetens handbok för förhör (PM 2023:2), finns ytterligare stöd för hur polisanställda ska bemöta personer i förhörssituationer vilket motsvarar behov som framkom i behovsanalysen.

En viktig del i utvecklingen av arbetsmetoderna har varit att ägna särskilt fokus åt barns upplevelser och förutsättningar i de situationer arbetsmetoderna

blir aktuella. Som ett led i det arbetet utrustades ingripandeverksamheten med kramdjur i form av nallebjörnar i poliströja som medarbetare i ingripandeverksamheten kunde dela ut till våldsutsatta barn i anslutning till julhelgen 2023. Information om insatsen spreds via Intrapolis och har tagits upp särskilt i kommunikation med polisregionerna som ett exempel på hur polisanställdas bemötande av barn i ärenden om våld i nära relation kan stärkas.

Utveckling av arbetsmetoder som berör polisanställdas bemötande av personer med psykisk ohälsa i ärenden om våld i nära relation pågår för närvarande också inom den brottsförebyggande verksamheten genom revidering av Polismyndighetens riktlinjer för brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten (PM 2018:42) och Metodstöd för brottsoffer- och personsäkerhetsarbete 2019.

Inom Polismyndigheten pågår också utveckling av brottsförebyggande arbetsmetoder inom ramen för Polismyndighetens nationella operation Beta.⁹ Syftet med operationen är att identifiera aktörer med hög risk för att utöva dödligt våld i nära relation och aktörer som försöker eller fullbordar våldtäkter i serier av brott riktade mot flera olika målsägare. Operationen innefattar även att vidta våldsreducerande åtgärder riktade mot de aktuella aktörerna. De operativa målsättningarna innefattar utveckling av en metod för att identifiera de aktörer mot vilka våldsreducerande åtgärder ska riktas.

⁹ Beslut den 15 december 2023, A716.404/2023.

3 Utveckling av samverkansformer och riskbedömningar

3.1 Behov av utveckling

Behovsanalysen visar att det finns behov av att utveckla samverkansmodeller som kan anpassas till lokala förhållanden eftersom viktiga samverkansaktörers organisation och verksamhet är uppbyggda efter lokala förutsättningar. Till exempel skiljer sig socialtjänstens organisation och uppbyggnad åt mellan olika kommuner. Det har även framkommit behov av att stödja den lokala samverkan avseende tillämpningen av sekretessregler.

Ur ett barnrättsperspektiv är samverkansformerna mellan polis, socialtjänst och hälso- och sjukvård mycket viktiga eftersom barn är särskilt sårbara och därmed ofta i behov av stöd från flera samhällsinstanser. Av underlaget till behovsanalysen framgår att samverkan i ärenden där barn är utsatta för eller utövar våld upplevs fungera väl. En ökad samverkan avseende vuxna personer med psykisk ohälsa i ärenden om våld i nära relation kan dock förväntas leda till att barns rättigheter stärks ytterligare eftersom våld i nära relation mellan vuxna även drabbar tryggheten för barn som finns i hushållet eller är närstående till de vuxna.

För att skapa en lokalt anpassad samverkan krävs att arbetsuppgifter kring samverkan prioriteras på samtliga nivåer. Både nationellt, regionalt och lokalt. Vidare krävs att tid avsätts för arbetsuppgifter kopplade till samverkan. Attityd och kultur, framförallt på lokal nivå, är avgörande faktorer för om samverkansformer fungerar. Det medför behov av att ytterligare prioritera och lyfta frågor och arbetsuppgifter som rör bemötande av personer med psykisk ohälsa i ärenden om våld i nära relation.

3.2 Vidtagna och planerade åtgärder

Polismyndigheten har identifierat sekretesslagstiftningen som en utmaning vid utvecklingen av samverkansformer och riskbedömningar med relevanta aktörer, såsom hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Utmaningarna rör begränsningar i lagstiftningen att dela information, att begränsa vidare informations-spridning från mottagande myndighet, att regelverken är svårtillgängliga samt kunskapsbrister hos polisanställda.

Mot bakgrund av behovsanalysen har Polismyndigheten tagit fram kunskapsstödande material för att främja samverkan i form av en informationsbro-schyr till ingripandeverksamheten. Informationsmaterialet listar myndigheter

och exempel på organisationer som kan erbjuda stöd för personer med psykisk ohälsa i ärenden om våld i nära relation. Formulär för att kunna dela information till socialtjänst gällande våld i nära relation och kunskapsstöd om sekretesslagstiftningen vid samlokalisering mellan polis och socialtjänst har också tagits fram.

Polismyndigheten har utvecklat samverkan gällande personer med psykisk ohälsa i ärenden om våld i nära relation genom att aktivt omvärldsbevaka och delta i beredningen av andra myndigheters och organisationers styrdokument och informationsmaterial relaterade till samverkan. Till exempel har synpunkter lämnats vid Brottsförebyggande rådets pågående uppdatering av handboken till stöd för samverkan samt vid Socialstyrelsens uppdatering av handboken för socialtjänsten, hälso- och sjukvården och tandvården om våld i nära relation.¹⁰ Ytterligare kunskapsstöd för polisanställda avseende sekretess och samverkan är under utveckling. Till exempel tas stöd i form av checklistor för utlämnande av olika typer av dokument från brottsoffer och personsäkerhetsverksamheten till andra myndigheter fram samt formulär för informationsdelning från polisen till hälso- och sjukvården.

Polismyndigheten arbetar utifrån lokala förhållanden med olika modeller för samverkan mellan Polismyndigheten och relevanta aktörer. Samverkan sker lokalt över hela landet och förekommer i olika former av projekt och modeller samt enligt olika överenskommelser. Lokal samverkan har till exempel genomförts vid samverkanskonferensen Fyrbodalen. För närvarande prövas en brottsförebyggande samverkansform, Intimate Partner Violence Intervention (IPVI) lokalt i Malmö inom projektet Trygg relation – fri från våld tillsammans med socialtjänst och Kriminalvård. Centralt för samverkan i projektet är att både våldsutövare och våldsutsatt erbjuds hjälpande insatser och att Polismyndigheten arbetar brottsförebyggande, särskilt riktat mot våldsutövare.

¹⁰ Våld i nära relationer, Handbok för socialtjänsten, hälso- och sjukvård, Socialstyrelsen, juni 2023.

4 Övriga insatser

4.1 Behov av övriga insatser

Genom behovsanalysen har Polismyndigheten fått en god bild av myndighetens förmåga att hantera ärenden om våld i nära relation och frågor om psykisk ohälsa. Behovsanalysen har framförallt visat vilka förutsättningar och utvecklingsbehov som finns avseende de huvudsakliga deluppdrag som getts. Föreliggande avsnitt redogör för generella utvecklingsbehov som berör fler än ett av deluppdragen eller är gemensamma för dessa.

Genom uppgifter från polisanställda själva och externa aktörer såsom Nationellt center för kvinnofrid vid Uppsala universitet och organisationen Storasyster, framkommer att enskilda polisanställdas attityd till psykisk ohälsa och våld i nära relation kan påverka bemötandet av personer med psykisk ohälsa (våldsutövare, våldsutsatt och andra berörda) i ärenden om våld i nära relation. Attityder hos enskilda polisanställda kan förmedlas till våldsutövare, våldsutsatta och andra berörda i ärenden om våld i nära relation. Det är därför av vikt att diskutera och arbeta med attityder och bemötande.

Polisanställda anger också att det finns en högre grad av psykisk påverkan vid hantering av ärenden om våld i nära relationer än vid många andra ärenden, till exempel genom sekundär traumatisering, vilket kan inverka på förutsättningarna för ett gott bemötande, i den enskilda situationen såväl som långsiktigt.

Mot bakgrund av ovanstående kan det således finnas behov av att arbeta med attityder till psykisk ohälsa samt att öka kunskapen om hur ärenden om våld i nära relation påverkar polisanställdas egna psykiska mående.

4.2 Kommunikation

Av behovsanalysen framgår vikten av att kunskap om utbildnings- och kompetenshöjande insatser, arbetsmetoder och samverkansformer når polisanställda. Polismyndigheten har därför tagit fram en kommunikationsplan som syftar till att planera kommunikationsinsatser som på ett effektivt sätt sprider kunskap om de åtgärder som vidtas inom ramen för regeringsuppdraget till huvudmålgrupperna både inom och utom myndigheten.¹¹

¹¹ Kommunikationsplan Regeringsuppdrag: Att stärka kompetensen hos polisanställda för att bemöta personer med psykisk ohälsa i ärenden om våld i nära relation, A398.114/2023.

I kommunikationsplanen finns tydliga målsättningar för kommunikationen riktad till både externa och interna målgrupper. Planen utgår från fyra huvudbudskap som Polismyndigheten identifierat som särskilt viktiga för de övergripande målsättningar som beslutats av styrgruppen.¹² Huvudbudskapen är följande.

- Psykisk ohälsa är en riskfaktor för våld och övergrepp som riktas mot kvinnor i och utanför hemmet.
- Polisens uppdrag inom området psykisk ohälsa kopplat till våld i nära relation, är att förebygga våldet och verka för att fler brott klaras upp.
- Polisens arbete med psykisk ohälsa kopplat till våld i nära relation kräver uthållighet, respekt och medmänsklighet.
- Samhällets aktörer behöver agera och arbeta ännu mer tillsammans för att ge våldsutsatta stöd och skydd.

Polismyndighetens huvudsakliga målgrupper består av allmänheten, chefer och andra medarbetare samt samarbetspartners. Av dessa är särskilt våldsutövare, våldsutsatta och vittnen till våld prioriterade. Bland målgruppen chefer och andra medarbetare är nationella och regionala ledningsgrupper prioriterade medan myndigheter och civilsamhället prioriterats inom målgruppen samverkanspartners.

Kommunikationsplanen innehåller ett urval av aktiviteter samt en tidsplan för genomförandet av dessa. Planen uppdateras och revideras kontinuerligt under den tid regeringsuppdraget pågår.

¹² Delredovisning 1, Stärkt kompetens hos polisanställda för att bemöta personer med psykisk ohälsa i ärenden om brott i nära relation, avsnitt 2.3.